

ERZURUM ÖRNEKLEMİNDE ŞEHİR MERKEZİ VE KIRSAL BÖLGEDE YAŞAYAN ANNELERİN ÇOCUKLARININ OYUN VE OYUNCAKLARI HAKKINDAKİ GÖRÜŞLERİNİN İNCELENMESİ

Doç. Dr. Fatma Tezel Şahin
Gazi Üniversitesi
ftezel68@gmail.com

Arş. Gör. Aslı Balcı
Atatürk Üniversitesi
asli.balci@atauni.edu.tr

Arş. Gör. Zeynep Nur Aydın Kılıç
Gazi Üniversitesi
zeynep.nur.aydin@hotmail.com

Yrd. Doç. Dr. Ayşenur Yazar
Atatürk Üniversitesi
ayazar@atauni.edu.tr

Özet

Oyun tüm çocukların evrensel ve temel dili olarak kabul edilmektedir. Oyun, çocuğun, fiziksel, zihinsel, dil, psikomotor ve sosyal gelişmesine fırsat vererek toplum içindeki sosyal rolünün ve kendini diğer bireylerden ayıran özelliklerin farkına varmasını sağlar. Çocuğa bu oyun ortamını hazırlayan ve sunan kişiler ise öncelikle ebeveynlerdir. Anne babalar çocuğun oynadığı oyunlara ve oyuncaklarına önem vermeli, oyununa saygı göstermeli, çocuğun yaşına ve gelişim düzeyine uygun oyun ortamı ve materyal sağlamalıdır. Bu doğrultuda Erzurum örnekleminde şehir merkezi ve kırsal bölgede yaşayan çocukların oyun ve oyuncak özelliklerinin ebeveyn görüşlerine göre incelenmesi araştırmanın amacını oluşturmuştur. Okul öncesi eğitim kurumuna devam eden şehir merkezinde yaşayan 162 çocuğun annesi ve kırsal bölgede yaşayan 128 çocuğun annesi araştırmanın örneklemini oluşturmuştur. Veri toplama aracı olarak araştırmacılar tarafından geliştirilen anket formu kullanılmıştır. Araştırmanın sonucunda, kırsalda yaşayan çocukların evde daha çok televizyonla, şehir merkezindeki çocukların ise oyuncaklarıyla vakit geçirdikleri, kırsalda yaşayan annelerin çocuklarına dışarıda oyun oynamalarına izin verdikleri, şehir merkezinde yaşayan annelerin ancak bir yetişkinle birlikte çocuklarının dışarı çıkmalarına izin verdikleri bulunmuştur. Ayrıca hem şehir hem de kırsalda yaşayan anneler, çocuklarıyla ara sıra oyun oynadıklarını belirtmişlerdir. Şehir merkezinde yaşayan annelerin daha çok çocuklarını ödüllendirmek için, kırsaldaki annelerin ise çocukları istediğinde oyuncak satın aldıkları saptanmıştır.

Anahtar Sözcükler: Okul öncesi dönem, aile, oyun, oyuncak.

AN ANALYSIS ON THE OPINIONS OF MOTHERS WHO LIVE IN THE CITY CENTER AND THE RURAL AREA ABOUT THEIR CHILDREN'S PLAY AND TOYS: (THE SAMPLE OF ERZURUM)

Abstract

Play is accepted as a basic and universal language. Play has an important role in being aware of social roles, identification and unique features, which differentiates them from other others, as giving opportunities to their physical, intellectual, language, pscho-motor and social development. Parents are the prior agents who provide children with play environment. Parents should respect children's play and prepare an environment which is appropriate for children's age and developmental level. It is necessary for parents to give importance on their children's play and toys. Accordingly, the aim of this study is to examine views of parents, who live in city center and rural area in Erzurum, about children's play and toy preferences. The sample of the study consists of 162 preschoolers mothers who live in city center and 128 preschoolers mothers who live in rural

area. As a measurement tool a scale which is developed by researcher was used. Findings were discussed according to parents' demographic forms. Then, appropriate suggestions were given. As a result of the study, it was found that children who come from rural area spend their time watching TV. On the other hand children with parents who live in city center, spend most of their time with their toys. Parents who live in the rural area allow their children to play in outdoor however; children whose parents live at the city are permitted to go outside with an adult. In addition mothers who live both city and rural area indicated that they play games with their children time to time. Children are given toys by their mothers as an award if they live at the city although mothers who live at the rural area buy toys to their children whenever the children ask for toys.

Key Words: Preschool period, family, play, toy.

GİRİŞ

Erken çocukluk döneminde oldukça önemli bir yere sahip olan oyun, çocuğun tüm gelişim alanlarına etki etmektedir. Oyun; çocuğun yaşamının ilk yıllarından itibaren dış dünya ile etkileşimini kolaylaştırdığı gibi aynı zamanda çocuk için en doğal öğrenme aracıdır. Çocuğun yaşamı için gerekli olan pek çok davranış, bilgi ve beceri oyun yolu ile kazanılmaktadır. Pellegrini'e (2001) göre oyun; çocuk için kendince bir anlam içermeyen yalnızca oyun için yapılan bir hareket, yetişkinler içinse bu hareketlerin bir araya gelerek oluşturduğu bütünsel bir görüntüdür. Çocuklar akranlarıyla birlikte oyun oynarken yüksek seviyede sosyal, bilişsel ve dil becerileri gösterirler. Oyun çocuk için farkında olmadan kendine tuttuğu bir aynadır (Metin Aslan, 2013).

Razon (1985) oyun sırasında çocuğun pek çok şeyi kendi kendine deneyerek öğrendiğini ve kendisinde var olan gizil güçlerle yetenekleri geliştirip birçok beceriyi zorlamadan kazandığını ve dış dünyanın baskısından kurtulduğunu belirtmektedir. Bu bağlamda çocuğun her türlü gelişimini destekleyen oyun; çocuğun çevresini tanımaya, keşfetmesine, yeni deneyimler kazanarak yeteneklerini geliştirmesine yardımcı olmakla birlikte, dilini kullanarak duygu ve düşüncelerini ifade etmesine, çevresiyle ilişkiler kurarak iletişime geçmesine, toplumsal birtakım rolleri benimsemesine katkı sağlamaktadır. Oyun oynamak, çocuk için eğlendirici ve dinlendirici bir süreçtir.

Oyunun gelişimsel olarak önemine bakıldığında, çocuğun büyük ve küçük kas gelişimini hızlandırdığı, koşma, atlama, yürüme, tırmanma, kayma vb. becerileri ile birlikte; koparma, kesme, tutma, boyama gibi psikomotor becerilerinin gelişimine katkı sağladığı bilinmektedir. (Mangır ve Aktaş, 1993; Poyraz, 2003). Ayrıca oyun çocuğun öğrenmesi için en doğal yoldur. Oyun çocuğun tüm gelişim alanlarına sağladığı katkının yanında çocuğun yaşama dair zengin tecrübeler kazanmasını ve pekiştirmesini sağlar. Çocukların akranlarıyla olumlu ilişkiler kurmasına, acı, üzüntü, korku, sevinç, mutluluk gibi hayata dair pek çok duyguyla yüzleşmesine yardımcı olur (Fisher, 2008).

Çocuğun oyun yoluyla duyguları öğrendiği, duygusal tepkilerini kolaylıkla ifade edebildiği, başkalarıyla iletişim kurma, işbirliği yapma, insanlara saygı gösterme ve sorumluluk duygusu taşıma gibi toplumsal özellikleri de kolaylıkla öğrenebildiği düşünülmektedir. Zihinsel ve dil gelişimi açısından oyun; çocukların dikkat süresini artırma problem çözme, mantık yürütme, karar verme, seçim yapma, gördüğünü tanıyıp belleğinde tutma ve keşfetme gibi yeteneklere sahip olduğu nesnelere düzene koyma, sıralama, analiz etme gibi zihinsel süreçleri hızlandırdığı, hayal gücünü artırdığı görülmektedir. Bununla birlikte öğrendiklerini dile aktaran çocuk, uzun cümleler kurarak sözcüklerle ifade etme yeteneğine sahip olmaktadır (Fleer, 2010; Özyeşer Cinel, 2006; Tezel Şahin, 2003; Aral, Gürsoy ve Köksal, 2001). Bununla birlikte oyun çocukların öz düzenleme becerilerini, işbirlikçi yaklaşımını, liderlik özelliğini geliştirmelerine destek olmaktadır. Yapılandırıcı yaklaşıma göre ise oyun; çocuğun çevresi ve akranları ile olan ilişkisindeki becerilerini geliştirmesine ve genişletmesine olanak tanımaktadır (Bruce, 2005; Brodhead, 2004). Kısacası oyun; çocukların her türlü gelişimini destekleyerek, sağlıklı yetişmelerinde ve sağlıklarının korunmasında önemli rol oynamaktadır.

Bu özelliklerin gerçekleşmesinde oyunla birlikte, oyuncaklara ve oyun materyallerine gereksinim duyulmaktadır. Oyun ve oyuncaklar birbirinden ayrılamayan bir bütündür. Çocukların gerçek dünyası ile hayal dünyası arasında bir köprü görevi üstlenen, oyuncaklar; onların gelişimlerini destekleyerek, eğlence ve mutluluk kaynağı

oluşturmada, neyi, nasıl, ne şekilde, nerede yapabileceğini öğretmek bu konuda onlara yol göstermektedir (Kandır, 2000; Tezel Şahin, 2003; Özyeşer Cinel, 2006).

Geçmişten günümüze kadar oyunun önemi üzerinde pek çok çalışma yapılmasına rağmen oyun araçları için aynı durum söz konusu değildir. Oysa çocukların yaratıcılıklarını geliştirecek onların eğitimsel işlevlerini tamamlamalarına yardımcı olan oyuncak ve oyun materyalleri okul öncesi dönem de önemli bir yere sahiptir (Kandır, 2000).

Okul öncesi dönemde çocuğa sunulan oyuncak ve oyun materyalleri, çocukların yaratıcılığını ve hayal dünyasını geliştirmesine, dış dünyayı tanımaya ve yaşam becerilerinin kazanılmasına yardımcı olur. Çocuklar kendileri için gerekli olan, oyuncaklardan ve bu malzemelerden gerektiği gibi yararlanabilmek için oyun ortamına ihtiyaç duymaktadırlar. Bu çocuğa okul ortamında öğretmenler tarafından sunulduğu gibi ev ortamında da ebeveynler tarafından sağlanmalıdır. Ebeveynler de ancak çocuğun oyun ve oyuncak hakkındaki gelişim özelliklerini bilmeleriyle çocuklarına bu ortamı doğru bir şekilde sağlayabilirler.

Çocuğa satın alınan oyuncaklar ve oyun materyallerinin rastgele tercih edilmesi çocuk açısından uygun olmayacağından dolayı ebeveynlerin bu konuda son derece dikkatli davranmaları gerekmektedir. Çünkü anne babaların çocuklarına sunacağı oyuncakların, neyi, nasıl, ne şekilde, nerede ve nelerle daha iyi öğrenebileceği konusunda yardımcı olmaktadır. Bu nedenle iyi seçilmiş ya da hazırlanmış oyuncaklar çocukların sağlıklı gelişim gösterebilmeleri açısından önem taşımaktadır (Özyeşer Cinel, 2006). Ebeveynler oyuncakların ve oyun materyallerinin önemini bildikleri takdirde çocukların ilgi ve gereksinimlerine uygun oyuncak seçimi yapabilirler. Bazı anne babalar çocuklarıyla oyuncak satın almanın dışında evde birlikte oyuncak ya da materyal hazırlarken, bazı anne babalar da ekonomik sebeplerden dolayı evde oyuncaklarını çocuklarıyla birlikte kendileri yapmaktadır. Özellikle kırsal bölgelerdeki çocukların oyuncakları, yetişkinler ya da çocukların kendileri tarafından hazırlanmakta ve farklı oyun materyalleri oluşturulmaktadır (Poyraz, 2003).

Oyun ve oyuncaklar kültürden kültüre farklılık ve değişiklik göstermektedir. Bununla ilgili olarak kırsal kesimde ve şehir merkezinde bakış açısının ve çocuğa verilen eğitimdeki yöntemlerin farklı olması ve buna bağlı olarak oynanan oyun ve oyunlarda kullanılan materyallerin farklılaşmasına sebep olmaktadır. Bu noktadan hareketle araştırmanın amacı Erzurum örnekleminde şehir merkezi ve kırsal bölgede yaşayan annelerin çocuklarının oyun ve oyuncakları hakkındaki görüşlerinin incelenmesidir.

YÖNTEM

Bu çalışma, var olan durumu saptamak amacıyla genel tarama (survey) modeli kullanılarak yapılan betimsel bir çalışmadır. Tarama modeli, geçmişte veya halen var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımıdır (Büyüköztürk, Kılıç Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2011; Balcı, 2005; Karasar, 2005).

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini Erzurum ili Yakutiye ilçesi ile bu ilçeye bağlı köylerde okul öncesi eğitim kurumuna devam eden 5-6 yaş grubundaki çocukların anneleri oluşturmuştur. Araştırmanın örneklemini ise şehir merkezindeki okul öncesi eğitim kurumuna devam eden 162 çocuğun annesi; kırsal bölgeden 128 çocuğun annesi oluşturmuştur.

Örneklemin belirlenmesinde "Uygun örnekleme" yöntemini kullanılmıştır (Büyüköztürk vd., 2011). Bu nedenle, araştırmacılar şehir merkezi ve kırsal bölgede kolayca ulaşabildikleri anneleri örneklem olarak seçmişlerdir.

Veri Toplama Yöntemleri ve Araçları

Araştırmada veri toplama aracı olarak araştırmacılar tarafından ilgili alan yazın taranarak oluşturulmuş anket formu kullanılmıştır. Anket formu ebeveynlerin ve çocuklarının demografik özelliklerinin yanı sıra, çocuklarının oyun ve oyuncakları hakkındaki görüşlerini ortaya koymayı amaçlayan "Çocuğunuzla ne sıklıkta oyun oynarsınız? Çocuğunuzun ev içindeki oyunlarına tepkiniz nasıldır? Çocuğunuzun oyuncakları nasıl temin ediliyor?" gibi sorulardan oluşmuştur. Anket formunda yer alan sorular öncelikle beş alan uzmanı tarafından

içerik ve anlaşılabilirlik yönünden incelenmiş ve alınan geri bildirimlerle tekrar düzenlenen form, şehir merkezinde ve kırsal bölgede yaşayan 5'er anneye pilot çalışma olarak uygulanmış, anlaşılabilirliği güç olan sorular düzeltilerek anket formuna son hali verilmiştir.

Anket formları öğretmenler aracılığı ile düzenlenen veli toplantılarında annelere uygulanmıştır. Veli toplantılarına katılmayan şehir merkezindeki annelere öğretmenler tarafından anket formu gönderilerek veriler toplanmıştır. Kırsal bölgede yaşayan annelerin ise anket doldururken yaşayabilecekleri güçlükler dikkate alınarak araştırmacılar tarafından bizzat ulaşılarak veriler elde edilmiştir.

Verilerin Analizi

Araştırmadan elde edilen verilerin analizleri bilgisayar ortamında istatistik paket programıyla yapılmıştır. Kırsal bölgede ve şehir merkezinde yaşayan annelerin demografik özellikleri ve çocuklarının oyun ve oyuncaklarına ilişkin görüşleri frekans ve yüzde dağılımları hesaplanarak tablolaştırılmıştır.

BULGULAR

Tablo 1: Annelerin Demografik Özellikleri

	Şehir Merkezi		Kırsal Bölge		
	f	%	f	%	
Yaş	20-25	14	8,6	2	1,6
	26-30	35	21,6	21	16,4
	31-35	58	35,8	35	27,3
	36-40	40	24,7	36	28,1
	41-46	15	9,3	34	26,6
	Toplam	162	100,0	128	100,0
Öğrenim durumu	Okuryazar ve ilkökul	18	11,1	66	51,5
	Ortaokul ve lise	51	31,5	53	41,4
	Yüksekökul	93	57,4	9	7,0
	Toplam	162	100,0	128	100,0
Çalışma durumu	Çalışıyor	104	64,2	12	9,4
	Çalışmıyor	58	35,8	116	90,6
	Toplam	162	100,0	128	100,0
Meslek	Ev hanımı	56	34,6	116	90,7
	İşçi	24	14,8	9	7,0
	Serbest meslek	18	11,1	2	1,6
	Emekli	2	1,2	0	0
	Doktor/mimar	15	9,3	0	0
	Memur	47	29,0	1	0,7
	Toplam	162	100,0	128	100,00
Çocuk sayısı	1	43	26,5	29	22,7
	2	75	46,3	41	32,0
	3 ve üzeri	44	27,1	58	45,3
	Toplam	162	100,0	128	100,0
Çocuk cinsiyeti	Kız	97	59,9	69	53,9
	Erkek	65	40,1	59	46,1
	Toplam	162	100,0	128	100,0

Tablo 2: Annelerin Çocukların Daha Çok Ne ile Vakit Geçirdiklerine İlişkin Görüşleri

	Şehir Merkezi		Kırsal Bölge	
	f	%	f	%
Oyuncak	54	33,3	29	22,7
Televizyon	28	17,3	56	43,7
Bilgisayar	15	9,3	5	3,9
Evde bulunan eşyalar	17	10,5	11	8,6
Resim yapma/boyama/kalem-kâğıt	48	29,6	27	21,1
Toplam	162	100,0	128	100,0

Tablo 2 incelendiğinde, “Çocuğunuz ne ile daha fazla vakit geçiriyor?” sorusuna şehir merkezinde yaşayan annelerin % 33,3’ ü oyuncakla, %29,6’ sı resim yapma/boyama/kalem-kâğıtla, % 17,3’ü televizyonla vakit geçirdiğini, kırsalda yaşayan annelerin ise % 43,7’si televizyonla, % 22,7’si oyuncakla, % 21,1’ i resim yapma/boyama/kalem-kâğıtla vakit geçirdiklerini belirtmişlerdir.

Tablo 3: Annelerin Çocuğu ile Oyun Oynama Durumuna İlişkin Görüşleri

	Şehir Merkezi		Kırsal Bölge	
	f	%	f	%
Oynamıyor	9	5,6	14	10,9
Ara sıra	72	44,4	78	60,9
Sıklıkla	47	29,0	17	13,3
Her zaman	34	21,0	19	14,8
Toplam	162	100,0	128	100,0

Tablo 3’e göre “Ne sıklıkla çocuğunuzla oyun oynarsınız?” sorusuna şehir merkezinde yaşayan annelerin % 44,4’ü ara sıra , % 29, 0’u sıklıkla , % 21,0’i ise her zaman oynarım yanıtını vermiştir. Buna karşın kırsal bölgede yaşayan annelerin ise % 60,9’nun ara sıra , % 14,8’nin her zaman ve % 13,3’nün sıklıkla oynarım şeklinde görüş bildirdiği görülmektedir.

Tablo 4: Annelerin Çocukların Oyun Alanı Tercihine İlişkin Görüşleri

	Şehir Merkezi		Kırsal Bölge	
	f	%	f	%
Çocuğun odası	22	13,6	19	14,8
Bahçe/sokak	13	8,0	32	25,0
Evin herhangi bir alanı	71	43,8	48	37,5
Aile fertlerinin bulunduğu yer	56	34,6	29	22,7
Toplam	162	100,0	128	100,0

Tablo 4 incelendiğinde, “Çocuğunuz genelde nerede oynamayı tercih eder?” sorusuna şehir merkezinde yaşayan annelerin % 43,8’i evin herhangi bir alanında, %34,6’sı aile fertlerinin bulunduğu yerde, % 13,6’sı odasında yanıtını verirken, kırsalda yaşayan annelerin ise, % 37,5’i evin herhangi bir alanında, % 25,0’i bahçede/sokakta, %22,7’si aile fertlerinin bulunduğu yerde yanıtını vermiştir.

Tablo 5: Annelerin Çocuğun Ev İçindeki Oyunlarına İlişkin Görüşleri

	Şehir Merkezi		Kırsal Bölge	
	f	%	f	%
Serbestçe oynayabilme	110	67,9	58	45,3
Etrafı fazla dağıtmasına izin vermeme	44	27,2	63	49,2
Sadece odasında oynayabilme	7	4,3	7	5,5
Toplam	162	100,0	128	100,00

Tablo 5 incelendiğinde, “Çocuğunuzun ev içindeki oyunlarına tepkiniz nasıldır?” sorusuna şehir merkezinde yaşayan annelerin % 67,9’u serbestçe oynayabilir, % 27,2 ‘si etrafı fazla dağıtmasına izin vermem, % 4,3’ü ise sadece odasında oynayabilir yanıtını vermişlerdir. Kırsal bölgede yaşayan annelerin ise % 49,2’ si etrafı fazla dağıtmasına izin vermem, % 45,3’ü serbestçe oynayabilir, % 5,5’i ise sadece odasında oynayabilir yanıtını vermişlerdir.

Tablo 6: Annelerin Çocuğın Açık Havada Oynamasına İlişkin Görüşleri

	Şehir Merkezi		Kırsal Bölge	
	f	%	f	%
Dışarı çıkmasına izin vermeme	5	3,1	4	3,1
Güzel havalarda çıkmasına izin verme	53	32,7	56	43,8
Ancak bir yetişkinle ve hava güzelse çıkmasına izin verme	96	59,3	53	41,4
Her türlü hava şartlarında çıkmasına izin verme	8	4,9	15	11,7
Toplam	162	100,0	128	100,0

Tablo 6’a göre, “Çocuğunuzun açık havada oyun oynaması hakkında ne düşünürsünüz?” sorusuna şehirde yaşayan annelerin % 59,3’ü ancak bir yetişkinle ve hava güzelse çıkabilir, % 32,7’si güzel havalarda çıkmasına izin veririm, % 4,9’u her türlü hava şartlarında çıkar ve oynar, % 3,1’ i ise dışarı çıkmasına izin vermem yanıtını vermişlerdir. Bu durum kırsalda yaşayan anneler açısından incelendiğinde ise, %43,8’i güzel havalarda çıkmasına izin veririm, %41,4’ü ancak bir yetişkinle ve hava güzelse çıkabilir, %11,7’si her türlü hava şartlarında çıkar ve oynar yanıtı vermiştir.

Tablo 7: Annelerin Çocuğa İlk Oyuncuğın Alınma Zamanına İlişkin Görüşleri

	Şehir Merkezi		Kırsal Bölge	
	f	%	f	%
Doğmadan önce	34	21,0	10	7,8
0-6 ay	80	49,4	38	29,7
7-12 ay	34	21,0	23	18,0
13--24 ay	1	0,6	22	17,2
25-35 ay	7	4,3	11	8,6
36 ay ve üstü	6	3,8	24	18,8
Toplam	162	100,0	128	100,0

Tablo 7 incelendiğinde, “ Çocuğunuza ilk oyuncuğ ne zaman aldınız?” sorusuna şehir merkezindeki annelerin %49,4’ü 0-6 ay, % 21,0’i 7-12 ay, %21,0’i doğmadan önce yanıtını vermiştir. Kırsaldaki annelerin %29,7’si 0-6 ay, % 18,0’i 7-12 ay, % 18,8’i 36 ay ve üstü yanıtını vermiştir.

Tablo 8: Annelerin Çocuğın Oyuncaklarının Temin Edilme Durumuna İlişkin Görüşleri

	Şehir Merkezi		Kırsal Bölge	
	f	%	f	%
Satın alınarak	134	82,7	83	64,8
Bazen satın alınarak bazen evde yapılarak	0	0	18	14,1
Abla/abinin oyuncaklarını kullanma	28	17,3	27	21,1
Toplam	162	100,0	128	100

Tablo 8’ e göre, “Çocuğunuzun oyuncakları nasıl temin ediliyor ?” sorusuna şehirde yaşayan annelerin % 82,7’si satın alınıyor, % 17,3’ü abla/abinin oyuncaklarıyla oynuyor yanıtını vermiştir. Kırsalda yaşayan annelerin ise % 64,8’i satın alınıyor, % 14,1’i bazen satın alınır bazen evde yapılır, % 21,1’i abla/abinin oyuncaklarıyla oynuyor yanıtını vermiştir.

Tablo 9: Annelerin Çocuğa Oyuncak Satın Alma Zamanına İlişkin Görüşleri

	Şehir Merkezi		Kırsal Bölge	
	f	%	f	%
Çocuk istediği zaman	25	15,4	45	35,1
Çocuğun ihtiyacı olduğu zaman	56	34,6	26	20,3
Özel günlerde	16	9,9	23	18,0
Çocuk ödüllendirilmek istendiğinde	65	40,1	34	26,6
Toplam	162	100,0	128	100,0

Tablo 9 incelendiğinde, “Çocuğunuza ne zaman oyuncak alırsınız?” sorusuna şehirde yaşayan annelerin % 40,1’i çocuğunu ödüllendirmek istediğimde, % 34,6’sı çocuğumun ihtiyacı olduğu zaman, % 15,4’ü çocuğum istediği zaman şeklinde görüş bildirirken, kırsalda yaşayan annelerin ise, % 35,1’i çocuğum istediği zaman, % 26,6’sı çocuğumun ödüllendirmek istediğimde % 20,3’ü çocuğumun ihtiyacı olduğu zaman yanıtını vermiştir.

Tablo 10: Annelerin Çocuğa Oyuncak Alma Sıklığına İlişkin Görüşleri

	Şehir Merkezi		Kırsal Bölge	
	f	%	f	%
Çocuk her istediğinde	17	10,5	11	8,6
Ayda bir	65	40,1	31	24,2
Yılda iki/üç	44	27,2	69	53,9
Maddi durumu uygun olduğunda	36	22,2	17	13,3
Toplam	162	100,0	128	100,0

Tablo 10 incelendiğinde, “Çocuğunuza hangi sıklıkta oyuncak alırsınız?” sorusuna şehirde yaşayan annelerin % 40,1’i ayda bir, % 27,2’si yılda iki/üç, % 22,2’si ise maddi durumum uygun olduğu zaman yanıtını vermiştir. Kırsalda yaşayan annelerin ise, % 53,9’u yılda iki/üç, % 24,2’si ayda bir, % 13,3’ü maddi durumum uygun olduğu zaman yanıtını vermiştir.

Tablo 11: Annelerin Çocuğun Yeterli Sayıda Oyuncak Olup Olmama Durumuna İlişkin Görüşleri

	Şehir Merkezi		Kırsal Bölge	
	f	%	f	%
Var	149	92,0	87	68
Yok	13	8,0	41	32
Toplam	162	100,0	128	100,0

Tablo 11 incelendiğinde, “Size göre çocuğunuzun yeterli sayıda oyuncak var mı?” sorusuna şehirde yaşayan annelerin % 92,0’si var, %8’i yok, kırsalda yaşayan annelerin % 68,0’i var, % 32,0’si ise yok yanıtını vermiştir.

Tablo 12: Annelerin Çocuğa Kimin İsteğine Göre Oyuncak Alındığına İlişkin Görüşleri

	Şehir Merkezi		Kırsal Bölge	
	f	%	f	%
Anne	8	4,9	10	7,8
Baba	3	1,9	11	8,6
Çocuk	54	33,3	52	40,6
Anne Baba Çocuk Birlikte	97	59,9	55	43,0
Toplam	162	100,0	128	100,0

Tablo 12’e göre, “Çocuğunuza oyuncak alırken kimin isteğine göre alınır?” sorusuna şehirde yaşayan annelerin % 59,9’u anne baba çocuk birlikte, % 33,3’ü ise çocuk yanıtını vermişlerdir. Kırsalda yaşayan annelerin ise %43,0’ü anne baba çocuk birlikte, % 40,6’sı ise çocuk yanıtını vermiştir.

Tablo 13: Annelerin Çocuklara Oyuncak Alınırken Dikkat Edilen Noktaların Önem Sırasına Göre Dağılımı

	Şehir Merkezi						Kırsal Bölge					
	1.sıra	%	2.sıra	%	3.sıra	%	1.sıra	%	2.sıra	%	3.sıra	%
Yaş ve gelişim özelliği	60	37,0	16	9,9	14	8,6	31	24,2	8	6,2	4	3,1
Cinsiyet	17	10,5	34	21,0	9	5,6	5	3,9	25	19,5	9	7,0
Çocuğun ilgi ve isteği	13	8,0	15	9,3	18	11,1	5	3,9	8	6,2	15	11,8
Sağlam olması	2	1,2	6	3,7	10	6,2	11	8,6	8	6,2	13	10,2
Güvenli olması	20	12,3	23	14,2	27	16,7	12	9,4	9	7,0	11	8,6
Ekonomik olması	2	1,2	5	3,1	3	1,9	8	6,2	7	5,5	8	6,2
Çok amaçlı olması	-	0	-	0	1	0,6	1	0,8	3	2,3	4	3,1
Eğitici olması	3	1,9	18	11,1	22	13,6	3	2,3	9	7,0	7	5,5
Anne babanın oyuncacı beğenmesi	1	0,6	-	0	-	0	1	0,8	-	0	1	0,8
Kolay temizlenebilir olması	-	0	-	0	1	0,6	-	0	2	1,6	3	2,3
Markalı olması	9	5,6	8	4,9	7	4,3	2	1,6	2		3	
TSE belgesi	4	2,5	10		9		-		-		-	

Tablo 13'e göre annelere "Çocuğunuza oyuncak alırken nelere dikkat ediyorsunuz? (önem sırasına göre numaralandırınız)" sorusu sorulduğunda şehir merkezindeki annelerin birinci sırada en fazla yaş ve gelişim özelliği (%37,0), güvenli olması (%12,3) ve cinsiyet (%10,5), ikinci sırada en fazla cinsiyet (%21,0), güvenli olması (%14,2) ve eğitici olması (% 11,1), üçüncü sırada en fazla güvenli olması (% 16,7), eğitici olması (%13,6) ve çocuğun ilgi ve isteği (%11,1) özelliklerini önemli buldukları belirlenmiştir. Kırsal bölgede yaşayan annelerin ise, birinci sırada en fazla yaş ve gelişim özelliği (% 24,2), güvenli olması (%9,4) ve sağlam olması (% 8,6), ikinci sırada en fazla cinsiyet (%19,5), güvenli olması ve eğitici olması (% 7,0), üçüncü sırada en fazla çocuğun ilgi ve isteği (%11,8), sağlam olması (%10,2) ve güvenli olması (%8,6) özelliklerini önemli buldukları saptanmıştır.

TARTIŞMA VE SONUÇ

Araştırma sonuçlarına göre şehirde yaşayan çocukların daha çok oyuncaklarıyla, kırsal bölgede yaşayan çocukların ise daha çok televizyonla vakit geçirdikleri belirlenmiştir. Özyeşer Cinel (2006) yaptığı çalışmada üst sosyo ekonomik düzeydeki çocukların alt sosyoekonomik düzeydeki çocuklara göre evde daha fazla süre oyuncaklarıyla oynadıklarını belirlemiştir. Bununla beraber bu durum kırsal bölgede yaşayan çocukların şehirdekilere göre daha az oyuncaca sahip olmasından kaynaklanıyor olabilir. Çünkü araştırmanın diğer bir sonucuna göre, şehirde yaşayan çocukların annelerin yalnızca % 8,0'i çocuklarının oyuncak sayısını yetersiz bulurken, bu durum kırsalda % 32,0 olarak belirlenmiştir. Çalışmalar çocukların oyuncak sayılarının alt sosyoekonomik düzeyden üst sosyoekonomik düzeye doğru gittikçe düzenli olarak arttığını göstermiştir (Özyeşer Cinel, 2006; Onur, Çelen, Çok, Artar ve Şener Demir, 1997; Onur ve Demir, 2002). Erbay ve Durmuşoğlu Saltalı (2012) altı yaş çocuklarının büyük çoğunluğunun okuldan kalan zamanlarını oyun oynayarak ve televizyon izleyerek geçirdiklerini tespit etmişlerdir. Aktaş Arnas (2005) ise, televizyonun kolay ulaşılabilir olması, ailelerin denetimi dışında kullanılması gibi nedenlerle özellikle hayalle gerçeği ayırt edemeyen ve gördüklerinden oldukça etkilenen çocuklar açısından tehlike oluşturabileceğini belirtmiştir. Bu durum özellikle dezavantajlı sayılabilecek kırsal bölge çocukları açısından incelendiğinde ise büyük oranda televizyonla vakit geçirmeleri düşündürücü bir sonuçtur.

Hem şehirde hem de kırsalda yaşayan annelerin çocuklarıyla daha çok "ara sıra" oynadıkları belirlenmiştir. Bu durum şehirde yaşayan annelerin büyük bir çoğunluğunun (%64,2) çalışmaları sebebiyle vakit bulamamalarından kaynaklı olabilir. Ancak bu durum şehire göre çok daha az oranda çalışan (%9,4) kırsalda yaşayan anneler açısından ele alındığında farklı nedenler söz konusu olabilir. Erbay ve Durmuşoğlu Saltalı (2012) çalışmalarında annelerin sırasıyla yorgunluk, ne oynayacağını bilememe ve oynarken sıkılma gibi nedenlerle çocuklarıyla oyun oynarken sıkıntı yaşadıkları sonucuna ulaşmışlardır. Araştırmada şehirde yaşayan anneler

kırsaldakilere göre her zaman ve sıklıkla yanıtını daha fazla oranda vermişlerdir. Farver' e göre (1998) oyunu bir eğitim aracı olarak gören ve bilişsel gelişimlerini desteklediğine inanan anneler çocuklarının oyununa daha fazla katılmakta, çocuklarını oyun oynaması için desteklemekte ve cesaretlendirmektedirler (aktaran, Erbay ve Durmuşoğlu Saltalı, 2012). Işıkoğlu ve Bora İvrendi (2008) çalışmalarında eğitilmiş ve çalışan anne babaların çocuklarının oyunlarına daha fazla katıldıkları sonucuna ulaşmışlardır. Benzer şekilde Craig, 2006 ve Lindsey ve Mize, 2001 çalışmalarında yüksek eğitim düzeyine sahip ailelerin çocuklarının oyunlarına daha fazla katıldıklarını belirlemişlerdir (aktaran, Işıkoğlu ve Bora İvrendi, 2008). Clearfield ve Nelson'un (2006) yaptıkları bir araştırmada annelerin oyunların başında çocuklarıyla on dakika boyunca nötr oyuncaklarla oynamalarına rağmen, oyunun daha ilerisinde annelerin dil aracılığıyla çocuklarıyla iletişim kurarak çocuklarının cinsiyet gelişimine yardımcı olan mesajlar vermeye çalıştıkları ve bu oyuncaklara çocuklarını yönettikleri görülmüştür.

Araştırmanın diğer bir sonucuna göre, hem şehir merkezinde (% 43,8) hem de kırsal bölgede yaşayan çocukların (% 37,5) oyun oynama alanı olarak en fazla oranda evin herhangi bir alanını, kırsalda yaşayan çocukların ikinci sırada (% 25,0) bahçe ve sokağı tercih ettikleri, bu oranın şehirde yaşayan çocuklarda ise % 8 olduğu belirlenmiştir. Çocukların ev içerisinde oynamayı tercih etmesi şehirde yaşayan çocuklar için beklenen bir sonuçtur. Valentine ve Mckendrick (1997) yaptıkları çalışmada, çok az sayıda çocuğun açık hava da oyun oynadığını, çevrelerinde uygun oyun alanları olsa bile, evden çok uzakta oynamayı veya açık havada oynamayı çok tercih etmedikleri sonucuna ulaşmışlardır. Valentine ve Mckendrick (1997), çocukların oyun alanı olarak sokaktan çok evde ki kapalı mekanı tercih etmelerinin en büyük nedeninin, ailelerin endişelerinden kaynaklı olduğunu savunmuşlardır. Benzer olarak Worthem ve Scherrer (1987) alt sosyoekonomik gruptaki çocukların daha çok bahçe oyunlarını üst sosyoekonomik gruptaki çocukların ise daha çok dramatik oyunları tercih ettiği sonucuna ulaşmıştır. Bu sonuç annelerin eğitim düzeylerinin ve sosyoekonomik durumlarının azaldıkça çocuklarının oyun alanlarının kendilerinden uzaklaştığı ve daha fazla gözetimden uzak oynadıkları şeklinde yorumlanabilir.

Araştırma bulgularına göre, şehirde yaşayan annelerin çoğunluk olarak (% 67,9) çocuklarının ev içerisinde serbestçe oynamalarına izin verdikleri, kırsalda yaşayan annelerin ise (% 49,2) çocuklarının etrafı fazla dağıtmasına izin vermedikleri sonucuna ulaşılmıştır. Bu durum şehirde yaşayan çocukların oyun alanı olarak farklı alternatiflerinin olmamasından ve annelerinin büyük oranda çalışıyor olmasından kaynaklı olabilir. Bununla beraber Çelen (1999) çalışmasında anne babaların eğitim düzeyi ve sosyoekonomik düzeyleri yükseldikçe çocuklarının oyun hakkına ilişkin tutumlarının giderek daha olumlu olduğu sonucuna ulaşmıştır. Araştırmada şehirde yaşayan annelerin kırsalda yaşayan annelere göre eğitim düzeylerinin ve sosyoekonomik düzeylerinin büyük oranda daha fazla olduğu düşünüldüğünde, ilgili çalışmanın, araştırmanın nedenleri arasında olabileceği söylenebilir. Koçyiğit ve Başara Baydilek (2015) ise okul öncesi dönem çocuklarıyla oyun üzerine yaptığı görüşmelerde, çocukların evde ne zaman, nerede ve ne oynayacaklarına genellikle annelerinin karar verdiğini belirtmişlerdir.

Araştırmada şehirde yaşayan anneler (% 59,3) çocuklarının açık havada ancak bir yetişkinle ve hava güzelse oynayabileceklerini, kırsalda yaşayanların ise (% 43,8) ancak güzel havalarda açık havada oynayabileceklerini belirtmişlerdir. Şehirde yaşayan annelerin güvenlik kaygısından dolayı çoğunluk olarak bu cevabı verdikleri düşünülmektedir. Bununla beraber şehir merkezinde çocuklara yönelik oyun alanlarının kısıtlılığı da bu sonucu etkileyen faktörler arasında yer alabilir. Örneğin araştırmanın yapıldığı Erzurum ilindeki oyun alanlarının incelenmesine yönelik yapılan çalışmalarda, oyun alanlarının hem nitelik hem de nicelik olarak yetersiz olduğu vurgulanmıştır (Yılmaz ve Bulut, 2003; Aksoy, 2011). Çok, Artar, Şener ve Bağlı' nın (1997) yaptıkları çalışmada ise alt sosyo ekonomik düzeyden üst sosyo ekonomik düzeye gidildikçe çocukların sokak oyunlarında azalma görüldüğü belirtilmiştir. Bu sonuç araştırmacılar tarafından alt sosyoekonomik düzeydeki ailelerin sokakları "yaşama alanı" olarak kullanmalarından, dolayısıyla çocuklarının oyun oynama ya da oyun oynarken gözlemlenme sıklığının daha yüksek olmasından kaynaklanacağı şeklinde yorumlanmıştır. Bu durum şehir merkezi ve kırsal bölge açısından da benzer şekilde yorumlanabilir.

Araştırmada hem şehirde (% 49,4) hem de kırsalda (% 29,7) yaşayan annelerin çoğunluk olarak çocuklarına ilk oyuncaklarını 0-6 ay arasında aldıkları tespit edilmiştir. Bununla beraber şehir merkezinde yaşayan annelerin çocuklarına ilk oyuncaklarını aldıkları dönemin doğmadan önce ve 0-12 ay arasında, kırsaldakilerin ise 12 ay ve sonrasında yoğunlaştığı görülmektedir. Özyeşer Cinel (2006) çalışmasında, genel olarak annelerin eğitim düzeyi

arttıkça çocuklarına ilk oyuncaklarını giderek daha erken dönemde aldıkları, üst sosyoekonomik düzeydekilerin büyük oranda doğmadan önce, alt sosyoekonomik düzeydekilerin ise 3 yaş ve sonrasında çocuklarına ilk oyuncaklarını aldıklarını belirlemiştir. Benzer şekilde Erden ve Alisinanoğlu (2002) çocukların ilk ne zaman oyuncakla karşılaşması gerektiğine ilişkin düşüncelerin annelerin eğitim seviyesine, Doğanay (1998) ise sosyo ekonomik düzeye göre farklılaştığı sonucuna ulaşmışlardır. Bu durum eğitim ve sosyoekonomik düzeyi kırsaldakilere göre büyük oranda daha yüksek olan şehirdeki annelerin oyuncakın önemi ve gerekliliği açısından daha bilinçli olmalarından kaynaklanıyor olabilir.

Araştırmada hem şehirde (% 82,7) hem de kırsalda (% 64,8) yaşayan çocukların oyuncaklarının satın alınarak temin edildiği, kırsalda yaşayan çocukların bir kısmının oyuncaklarının evde yapıldığı ancak şehirde yaşayan hiçbir çocuğun oyuncaklarının evde yapılmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu durum şehirdeki annelerin çalışıyor olmasından ve ekonomik durumlarının kırsaldakilere göre daha iyi olmasından kaynaklanıyor olabilir.

Araştırmada şehirde yaşayan annelerin (% 40,1) çocuklarını ödüllendirmek istediğinde, kırsalda yaşayanların ise (%35,1) çocukları istedikleri zaman oyuncak aldıkları sonucuna ulaşılmıştır. Onur ve Demir (2002) çalışmalarında ailelerin en fazla çocuklarının doğum gününde onlara oyuncak aldığını belirlemiştir. Ayrıca şehirde yaşayan anneler çocuklarına ihtiyacı olduğunda yanıtını % 34,6 oranında belirtirken bu durum kırsalda daha düşük oranda (%20,3) belirtilmiştir. Bu sonuç eğitim düzeyi kırsala göre daha yüksek olan şehirdeki annelerin oyuncak eğitimsel bir araç ve ihtiyaç olarak görmelerinden kaynaklı olabilir. Tezel Şahin (1993) ise ailelerin oyuncakları hem ödül hem de ihtiyaç olduğu için aldıklarını belirlemiştir. Yalçınkaya (1996) çocuklara oyuncak alırken öncelikle çocuğun evde bulunan diğer oyuncaklarını göz önünde bulundurarak ihtiyacına uygun oyuncakların alınmasının gerekliliğini vurgulamıştır.

Araştırmada şehirde yaşayan annelerin (%40,1) çocuklarına ayda bir, kırsalda yaşayan annelerin ise (%53,9) yılda iki ya da üç kere oyuncak aldıkları sonucuna ulaşılmıştır. Bu durumun kırsalda yaşayan annelerin çocuğun oyuncak ihtiyacını daha çok ikinci plana atmalarından kaynaklandığı düşünülebilir. Uğurlu Sülü, Özet ve Ayçiçek (2012) çalışmalarında ailelerin gelir düzeyi arttıkça çocuklarına oyuncak alma sıklıklarının arttığı sonucuna ulaşmışlardır.

Araştırmada şehirde yaşayan annelerin az bir kısmı (% 8,0) çocuklarının yeterli sayıda oyuncakının olmadığını belirtirken, bu oran kırsalda % 32,0 olarak belirlenmiştir. Bu sonuçlar Onur, Çelen ve Artar'ın (2002) köy ve kentte karşılaştırmalı olarak yaptığı çalışmanın sonuçlarıyla örtüşmemektedir. İlgili çalışmada her iki grupta yer alan anneler çocuklarının oyuncak sayılarını çok fazla bulmuşlardır. Onur ve diğerleri (1997) ve Onur ve Demir (2002) çalışmalarında alt sosyo ekonomik düzeydeki annelerin büyük bölümü çocuklarının oyuncak sayılarını az bulurken üst sosyo ekonomik düzeydeki annelerin büyük bölümünün yeterli buldukları sonucuna ulaşmışlardır. Çocukların yeterli sayıda oyuncakla sahip olmasının ailelerin sosyo ekonomik durumuna göre değiştiği ilgili çalışmalarda da görülmektedir. Kırsal bölgede yaşayan annelerin genel olarak alt sosyo ekonomik düzeyde olduğu düşünüldüğünde çalışma sonucunun ilgili araştırmalarla paralellik gösterdiği söylenebilir.

Araştırmada hem şehirde (%59,9) hem de kırsalda (%43,0) yaşayan çocuklara oyuncak alınırken anne baba ve çocuğun birlikte karar verdiği sonucuna ulaşılmıştır. Ancak bu durumun kırsaldakilere oranla şehirdeki ailelerde daha fazla oranda olduğu görülmektedir. Erden ve Alisinanoğlu (2002) ebeveynlerin öğrenim düzeyi yükseldikçe oyuncak anne baba ve çocuğun birlikte alma durumunun arttığı sonucuna ulaşmışlardır. Benzer çalışmalar incelendiğinde Uğurlu Sülü, Özet ve Ayçiçek (2012) çalışmasında çocuklara oyuncakları daha çok annelerinin aldığını, Bolışık, Bal Yılmaz, Yavuz ve Tural Büyük (2014) ise alınacak oyuncakın çocuğun kararına göre belirlendiğini tespit etmişlerdir. Ancak Onur ve diğerleri (1997) karşılaştırmalı olarak yaptıkları çalışmada, sıklıkla anne babaların çocuklarına oyuncakları beraber aldığı fakat üst sosyo ekonomik düzeyden alt sosyo ekonomik düzeye gidildikçe anne babanın birlikte oyuncak aldıklarını belirtenlerin yüzdelerinin azaldığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuç şehir merkezi ve kırsal bölgeyle ilişkilendirildiğinde çalışmayla benzerlik gösterdiği söylenebilir.

Araştırmada hem şehirde hem de kırsal bölgede yaşayan anneler çocuklarına oyuncak alırken birinci sırada çocuğun yaş ve gelişim özelliği, çocuğun cinsiyetini ve güvenli olmasını sırasıyla daha fazla önemli bulduklarını belirtmişlerdir. Ancak çocuğun yaş ve gelişim özeliğine ilk sırada dikkat ettiğini belirten annelerin oranı şehirde

% 37,0 iken, kırsalda % 24,2 olarak belirlenmiştir. Onur ve Demir (2002), alt sosyoekonomik düzeydeki ailelerin büyük oranda oyuncanın tehlikesiz ve güvenli oluşuna, üst sosyoekonomik düzeydekilerin ise çocuğun gelişim düzeyine uygunluğuna dikkat ettikleri sonucuna ulaşmıştır. Erden ve Alisinanoğlu (2002) eğitilmiş annelerin oyuncanın çocukların yaş ve gelişim özelliğine uygun olmasına daha fazla dikkat ettiklerini belirlemiştir. Benzer şekilde Adak Özdemir ve Ramazan (2012) yaptıkları çalışmada annelerin çocuklarına oyuncak seçerken öncelikli olarak oyuncanın 'eğitim ve öğrenmeyi desteklemesi', 'sağlıklı ve güvenli olması', 'sağlam ve kaliteli olması', 'eğlendirici olması' ve 'yaşa uygun olması' gibi özelliklerine vurgu yaptığı belirlenmiştir. Arıkan ve Karaca (2004) annelerin büyük çoğunluğunun oyuncak alırken oyuncanın tehlikesiz olmasını daha fazla önemsediklerini bununla beraber çocuğun cinsiyeti ve yaşının da annelerin oyuncak seçimini etkileyen önemli bir faktörler arasında olduğunu tespit etmişlerdir. Ayrıca annelerin eğitim seviyesi yükseldikçe aldıkları oyuncanın çocuğun yeteneklerini ve zekasını geliştirici olmasına, şiddet desteklememesine çocuğun cinsiyetine uygun olmasını daha fazla önemsedikleri, fiyatının uygun olmasını da desteklemedikleri sonucuna ulaşmışlardır. Fisher(1993) yetişkinlerin çocuklar için oyuncak satın alınması ve cinsiyet tipli oyuncak seçmeyi etkileyen faktörleri incelediği çalışmada, oyuncakçı dükkanında bulunan müşterilerle görüşme yapmıştır. Buna göre, müşterilerin çocuğunun geleneksel oyuncak kategorilerine göre oyuncak aldıkları, cinsiyet tipli ve cinsiyet içermeyen oyuncakları tercih ettikleri, cinsiyet tipli oyuncakları erkekler için daha çok aldıklarını saptamıştır. Uğurlu Sülü, Özet ve Ayçiçek' in (2012) 1-3 yaş çocuğu olan annelerle yaptığı çalışmada annelerin çok büyük oranının çocuklarına oyuncak alırken cinsiyete ve tehlikesiz olmalarına dikkat ettikleri sonucuna ulaşmıştır. Ancak araştırma bulgularına bakıldığında oyuncak alınırken dikkat edilen noktalar arasında şehir merkezinde yaşayan annelerin yalnızca %2,5'i TSE belgesinin olmasını birinci sırada önemli bulurken, kırsal bölgede yaşayan annelerin hiçbirinin TSE belgesinin olmasını ilk üç sırada önemli bulmadıkları sonucuna varılmıştır. Oysa çocukların sağlığı ve onları olası kazalardan korumak için oyuncakların TSE belgesine sahip olması oldukça önem taşımaktadır. Bal Yılmaz, Yavuz ve Tural Büyük (2014) ebeveynlerin eğitim durumu arttıkça aldıkları oyuncakların güvenli ve üzerinde CE işaretini olmasına daha fazla önem verdiklerini belirlemiştir. Benzer şekilde şehir merkezinde yaşayan annelerin oyuncanın güvenilir ve eğitici olmasına kırsal bölgede yaşayan annelerden daha fazla önem verdikleri bulgusuna ulaşılmıştır. Çalışma sonucu benzer araştırmalarla beraber değerlendirildiğinde ailelerin eğitim ve sosyo ekonomik durumlarının oyuncak seçimini belirleyen önemli bir faktör olduğu ve eğitim ve sosyo ekonomik düzey arttıkça ailelerin çocukları için daha bilinçli oyuncak tercihi yaptıkları söylenebilir.

Araştırma sonuçları doğrultusunda Erzurum ili şehir merkezinde ve kırsal bölgede yaşayan anneler üzerinde yapılan bu çalışma, farklı şehir ve bölgelerin kent ve kırsalında yaşayan anneler ve babalar üzerinde de yapılabilir ve sonuçları karşılaştırılabilir. Şehir merkezinde ve kırsal bölgede yaşayan anneler okul öncesi eğitim kurumlarında aile katılım çalışmaları yoluyla çocuklarının hayatında oyun ve oyuncakların önemi konusunda bilinçlendirilebilir, çocuklarına nasıl oyuncak seçecekleri, oyun alanlarını nasıl düzenleyecekleri ve çocuklarıyla nasıl oyun oynayacakları konusunda uygun eğitim programları hazırlanabilir. Ebeveynlerin çocuğun oyununa nasıl katılacağı, oyuncak seçiminde nelere dikkat etmesi gerektiği gibi konularda eğitim panosu, afiş hazırlanabilir. Ayrıca bu konularda ebeveynlere broşür, kitapçık ve makaleler gönderilebilir. Hem şehir merkezinde hem de kırsal bölgede açık hava çocuk oyun alanları belediye, muhtarlık gibi kurumların destekleriyle nitelik ve nicelik olarak artırılarak, çocukların güvenli ve sağlıklı bir biçimde oyun oynayabilecekleri şekilde düzenlenebilir.

Not: Bu çalışma 2-5 Eylül 2015 tarihinde düzenlenen 4. Uluslararası Okul Öncesi Eğitimi Kongresi'nde sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

KAYNAKÇA

Adak Özdemir, A. ve Ramazan, O. (2012). Oyunağa çocuk, anne ve öğretmen bakış açısı. *Eğitim Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 2(1), 1-16.

Aksoy, Y. (2011). Çocuk oyun alanları üzerine bir araştırma İstanbul, Isparta, Eskişehir, Erzurum, Kayseri, Ankara, Zonguldak ve Trabzon illeri örneği. *İstanbul Aydın Üniversitesi Fen Bilimleri Dergisi*, 6, 82-106.

- Aktaş Arnas, Y. (2005). 3-18 yaş grubu çocuk ve gençlerin interaktif iletişim araçlarını kullanma alışkanlıklarının değerlendirilmesi. *The Turkish Online Journal of Educational Technology – TOJET*, 4(4), 59-66.
- Aral, N., Gürsoy, F.ve Köksal, A. (2001). *Okul öncesi eğitimde oyun*. İstanbul: Ya-Pa Yayınları.
- Arıkan, D. ve Karaca, E. (2004). Annelerin oyuncak seçimi ile ilgili bilgi ve uygulamaları. *Uluslar Arası İnsan Bilimleri Dergisi*, 1, 1-9.
- Balci, A. (2005). *Sosyal bilimlerde araştırma*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Broadhead, P. (2004). *Early years play and learning*. London: RoutledgeFalmer.
- Bruce, T. (2005). *Early childhood education*. 3.rd. London: Hodder Arnold.
- Bolışık, B., Bal Yılmaz, H. Yavuz, B. ve Tural Büyük, E. (2014). Yetişkinlerin çocuklar için oyuncak seçimine yönelik davranışlarının incelenmesi. *Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi / Gümüşhane University Journal of HealthSciences*.3(4), 976-990.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö.E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2011). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Clearfield, M. W. & Nelson, N. M. (2006). Sex differences in mothers' speech and play behavior with 6-, 9-, and 14-month-old infants. *Sex Roles*, 54(1), 127-137. doi:10.1007/s11199-005-8874-1.
- Çelen, N. (1999). Ana-babaların çocuğun "oyun hakkı"na ilişkin tutumları. B. Onur ve N. Güney (2004) (Yay.Haz.) içinde, *Türkiye'de çocuk oyunları: araştırmalar*(ss.84-94). Ankara, Ankara Üniversitesi Çocuk Kültürü Araştırma ve Uygulama Merkezi Yayınları no: 12.
- Çok, F. , Artar, M., Şener, T. ve Bağlı, M.T.(1997) Kentlerdeki açık alanlarda çocuk oyunları: Ankara örneği. B. Onur ve N. Güney (2004) (Yay.Haz.)içinde, *Türkiye'de çocuk oyunları: araştırmalar*(ss.16-28). Ankara, Ankara Üniversitesi Çocuk Kültürü Araştırma ve Uygulama Merkezi Yayınları no: 12.
- Doğanay, J. (1998). *Anasınıfına devam eden çocukların ebeveynlerinin çocuk oyun ve oyuncakları hakkındaki görüşlerinin incelenmesi*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Ankara Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Erbay, F. ve Durmuşoğlu Saltalı, N. (2012). Altı yaş çocuklarının günlük yaşantılarında oyunun yeri ve annelerin oyun algısı. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD)*, 13(2), 249-264.
- Erden, Ş ve Alisinanoğlu, F. (2002). Anaokullarına devam eden çocukların ebeveynlerinin çocuk oyun ve oyuncaklarına yönelik görüşlerinin incelenmesi. *Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2(22), 42-49.
- Fisher, J. (2008). *Starting from the child. Teaching and learning in the foundation stage*. Maidenhead: McGraw-Hill/Open University Press.
- Fleer, M.(2010). *Early learning and development: Cultural-Historical Concepts in Play*. New York: Cambridge University Press.
- Işıkoğlu, N. ve Bora İvrendi, A. (2008). Anne ve babaların oyuna katılımı. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2(24), 47-57.
- Kandır, A. (2000). Okul öncesi dönemde oyun ve oyuncaklar. *Gazi Üniversitesi Mesleki Eğitim Dergisi*, (4),77-80.

Karasar, N. (2005). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Nobel Yayınları.

Koçyiğit, S. ve Başara Baydilek, N. (2015). Okul öncesi dönem çocuklarının oyun algılarının incelenmesi. *YYÜ Eğitim Fakültesi Dergisi (YYU Journal Of Education Faculty)*, 12(1), 1-28.

Mangır, M. ve Aktaş, Y. (1993). Çocuğun gelişiminde oyunun önemi. *Yaşadıkça Eğitim Dergisi*, 26 (16), 14-19.

Metin Aslan, Ö. (2013). *Anaokuluna devam eden çocukların oyun davranışları ve oyunlarda ortaya çıkan zorbalık davranışlarının incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Onur, B., Çelen, N., Çok, F., Artar, M. ve Şener Demir, T. (1997) Türkiye’de iki kentte annelerin bakış açısıyla çocukların oyuncak gereksinmesi Ankara örneği. B. Onur ve N. Güney (2004) (Yay.Haz.) içinde, *Türkiye’de çocuk oyunları: araştırmalar* (ss. 43-60). Ankara, Ankara Üniversitesi Çocuk Kültürü Araştırma ve Uygulama Merkezi Yayınları no: 12.

Onur, B., Çelen, N. ve Artar, M. (2002). Türkiye’de geleneksel oyuncaklar: köy-kent karşılaştırması. B. Onur ve N. Güney (2004) (Yay.Haz.) içinde, *Türkiye’de çocuk oyunları: araştırmalar* (ss. 131-137). Ankara, Ankara Üniversitesi Çocuk Kültürü Araştırma ve Uygulama Merkezi Yayınları no: 12.

Onur, B. ve Demir, T. (2002). Türkiye’de çocukların oyuncak sandığı: ulusal ve küresel etkenler. B. Onur ve N. Güney (2004) (Yay.Haz.) içinde, *Türkiye’de çocuk oyunları: araştırmalar* (ss. 107-123). Ankara, Ankara Üniversitesi Çocuk Kültürü Araştırma ve Uygulama Merkezi Yayınları no: 12.

Özyeşer Cinel, N. (2006). *Farklı sosyo ekonomik düzeydeki 3-6 yaş grubu çocuğu olan anne babaların oyuncak ve oyun materyalleri hakkındaki görüşlerinin ve bu yaş grubu çocukların sahip oldukları oyuncak ve oyun materyallerinin incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Poyraz, H. (2003). *Okul öncesi dönemde oyun ve oyuncak*. Ankara: Anı Yayıncılık.

Razon, N. (1985). Okul öncesi dönemde oyunun oyunda yetişkinin işlevi. *Ya-Pa Okul Öncesi Eğitimi Yaygınlaştırma ve Güçlendirme Semineri II-III*. İstanbul: Ya-Pa Yayınları, ss.57-64.

Pellegrini, A. D. (2001). Practitionerreview: The role of directobservation in theassessment of youngchildren. *Journal of Child Psychology and Psychiatry and Allied Diciplines*, 42, 861-869.

Tezel Şahin, F. (1993). *Üç-altı yaş grubu çocuklarının anne babalarının çocuk oyun ve oyuncakları hakkındaki görüşlerinin incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Hacettepe Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Tezel Şahin, F. (2003). Okul öncesi dönemde oyuncaklar ve oyun materyalleri. *Gazi üniversitesi Mesleki Eğitim Dergisi*, (9), 78- 82.

Uğurlu Sülü, E., Özet, F.ve Ayçiçek, D. (2012). 1-3 yaş grubu çocuğu olan annelerin oyuncak seçimi konusunda bilgi ve uygulamalarının incelenmesi. *International Journal of Human Sciences*, 9 (2), 879-891.

Valentine, G. & McKendrick, J. (1997). Children’s outdoorplay : Exploring parental concerns about children’s safety and the changing nature of childhood. *Geoforum*, (28), 219-235.

Wortham, S. & Scherrer, M. (1987). “ How do young children say day play? The play preferences of five and six-year- old children”, ED285692.

Yalçinkaya, T. (1996). *Eğitici oyun ve oyuncak yapımı*. İstanbul: Esin Yayınevi.

Yılmaz, S. ve Bulut, Z. (2003). Kentsel mekanlarda çocuk oyun alanlarının yeri ve önemi: Erzurum örneği. *Millî Eğitim Dergisi*, 158.